

C

columnstafette

Trollen

Zelden luister ik klassieke muziek. Desondanks slaag ik erin een favoriet stuk te hebben: *Peer Gynt* van de Noorse componist Edvard Grieg. Vooral het deel ‘In de hal van de Bergkoning’ spreekt me aan. In dit gedeelte, met muziek vol spanning en chaos, bevindt hoofdpersoon Peer Gynt zich in een ondergrondse ruimte, omringd door trollen die hem levend willen koken, aan het spit willen rijgen en in mootjes willen hakken. Naast trollen kent de Noor(d)se mythologie nog veel meer fabelachtige wezens. Daarmee bezit zij een soortenrijkdom waar ieder productiebos stikjaloers van zou worden. Dat geldt eigenlijk voor alle mythologieën die de wereld gekend heeft.

Ook vandaag de dag blijven fantasiebeesten ons fascineren. King Kong en Godzilla steken eens in de zoveel tijd weer de monsterlijke kop op in bioscopen, Dracula is zelden populairder geweest dan nu en miljoenen mensen (waaronder ikzelf) kijken reikhalzend uit naar het volgende deel van *Fantastic Beasts and Where to Find Them*. Van alle mythische wezens delen er vele een belangrijk kenmerk: ze zijn hartstikke gevaarlijk. En dat is ook niet zo gek.

Vroeger, heel vroeger, toen de mens nog een wild dier was, stond hij niet bovenaan de voedselketen. Hij moest altijd oppassen dat hij geen hongerige leeuw, krokodil of anaconda tegen het vervaarlijke lijf liep. Het doet iets met je brein als je een mogelijke prooi bent. Zeker als je dat miljoenen jaren lang bent, zoals de mens en zijn voorlopers. Iets dat zo diepgeworteld is wordt niet zomaar verdreven door een paar millennia beschaving. Angst ligt altijd op de loer en slaat vaker toe dan de roofdieren doen. Zo kan het gebeuren dat een paar Schotten in de verte, door de mist heen, een boomstronk in Loch Ness zien drijven en vervolgens thuiskomen met verhalen over een gigantisch monster.

Hoe zou de mythologie eruitgezien hebben als wij apex-predators geweest waren? Vermoedelijk had Grieg de ontmoeting van Peer Gynt met de trollen dan een stuk minder spannend laten klinken.

Thijs Savelkouls,
namens Gyrinus natans

Dit is de 2e aflevering van de columnstafette voor studenten, ditmaal verzorgd door Gyrinus natans

P

post scriptum

Friese houtwal walhalla voor insecten

Houtwallen blijken een bron van biodiversiteit in de Noardlike Fryske Wâlden. De smalle boomstroken herbergen microhabitats vergelijkbaar met een bosrand.

DOOR KOEN MOONS

‘Remco is de echte insectennerd. Ik was meer van de vogels, maar ik heb wel veel geleerd tijdens dit onderzoek en ben ook wel een beetje besmet met het virus’, zegt Rutger Diertens, net afgestudeerd in de richting Wildlife Management van de opleiding Diermanagement aan hogeschool Van Hall Larenstein. Samen met studiegenoot Remco Ploeg schreef hij een rapport over de arthropoden in de Noardlike Fryske Wâlden, waarmee zij een van de Van Welderen Rengersprijzen voor de beste Friese hbo-scripties wonnen. ‘De Noordelijke Friese Wouden is een prachtig kleinschalig coulisselandschap met veel houtwallen. Het vermoeden was dat die houtwallen belangrijk zijn voor veel dieren, waaronder insecten’, vertelt Diertens. Er waren al wel veel losse waarnemingen, maar systematisch onderzoek in verschillende delen op en rond de houtwal was nog niet gedaan. Op 27 verschillende gras- en bouwlandpercelen plaatsten de studenten in vier verschillende perioden in het voorjaar en vroege zomer plakvallen en potvallen. De vallen werden steeds bovenop de houtwal, aan de voet van de houtwal, op 5 meter afstand en op 15 meter afstand van de houtwal geplaatst.

DRENTELMIER

De studenten waren verrast door de hoeveelheid soorten die ze vingen. ‘We zijn best wel wat mooie soorten tegengekomen die iets zeggen over de waarde van zo’n houtwal. Bijvoorbeeld de bergglimmer, een loopkeversoort, die vooral bekend is van zuidhellingen in het heuvellandschap van Zuid-Limburg. Het is de eerste keer dat die op een zuidkant van een houtwal

Titel: Houtwallen: een insectenwalhalla in agrarisch landschap? – Arthropodendichtheid, -soortenrijkdom, -diversiteit, en -soortensamenstelling in het Coulisselandschap van de Noardlike Fryske Wâlden

Auteurs: Rutger Diertens en Remco Ploeg

Categorie: afstudeerscriptie

Opleiding: Diermanagement/ Wild Life Managament, Van Hall Larenstein Leeuwarden

Beoordelaars: Jelmer van Belle, Arjen Strijkstra en Berend van Wijk

Cijfer: 8

Bijzonderheid: winnaar Van Welderen Rengers Prijs

is waargenomen, in Friesland dus. En we vingen een drentelmier, een soort van wat oudere bossen. Zo zie je dat je op een houtwal heel verschillend habitat hebt op een heel korte afstand’, aldus Ploeg. In de winter of na verstorende activiteiten op het land kunnen soorten zich terugtrekken in de houtwal, waarna een snelle

herkolonisatie mogelijk is, schrijven de studenten in hun scriptie. De meest bijzondere waarneming, waarmee ze ook de Leeuwarder Courant haalden, was die van een spinnetje met de prachtige naam roodknedikpootspringspin (*Sibianor larvae*). ‘Dat is een soort die eigenlijk nog maar kort voor de wetenschap bekend is en in Nederland alleen nog op een paar plekken in grote heideterreinen is waargenomen’, zegt Ploeg. De studenten adviseren om het beheer van de houtwallen anders aan te pakken en breder op te vatten dan alleen de wal zelf. ‘Nu worden de houtwallen eens in de 25 jaar afgezet, alleen een paar grote bomen blijven staan. Maar dan ga je ineens van heel veel begroeiing naar bijna niets. Wij adviseren om nog enkele struiken te laten staan, de waarde van bloeiende meidoorn was in ons onderzoek bijvoorbeeld heel duidelijk. En in andere periodes van het jaar zijn dat andere struiken, zegt Diertens. Ploeg vult aan: ‘En nu is de wal nog een vrij harde grens. Het zou mooi zijn als er een geleidelijkere overgang zou komen, zoals bij een natuurlijke bosrand.’ De houtwallen worden beheerd door een agrarisch collectief, het is de vraag of die stroken land wil opofferen voor de insecten. ‘Het hangt van veel dingen af, maar ik denk dat ze er wel serieus naar gaan kijken. Het feit dat deze houtwallen er nog staan laat zien dat deze boeren er waarde aan hechten, anders waren ze net als in een groot deel van Nederland allang weggevaagd.’ ■

Stuur je scriptie in

Is jouw masterscriptie, bachelorthesis of profielwerkstuk interessant leesvoer voor je medebiolgen? Stuur een mail naar redactie@bionieuws.nl